

בחינת השפעת הזנה באשלגן על היבול והאיכות של תמרים מזן מג'הול. סיכום התוצאות ל- 2011.

אפרים צפלביץ, אבי סטרומזה – מו"פ בקעת הירדן
דויד סילברמן – משרד החקלאות, שה"מ
יוסי סופר – חיפה כימיקלים
צוות מטע תמרים קלייה

מבוא

התמרים הם הענף המרכזי שעליו מבוססת הפרנסה של החקלאים בבקעת הירדן. היקף הענף בעונה הנוכחית כ- 18000 ד'. מקור המים העיקרי להשקיה של התמרים הוא הקולחין של מזרח ירושלים. ניתוח של איכות הקולחין מלמד שהם מכילים חנקן וזרחן ברמה שמספיקה לכל הצריכה של הצמח, לעומת זאת האשלגן נמצא בחסר, למרות זאת ישנם חקלאים שלא מדשנים כלל. בביצוע בדיקות עלים התברר שבמטעים שבהם לא דישנו באשלגן לאורך שנים רמתו ירדה מאוד (0.4–0.5% לעומת ההמלצות 0.8–1.5%). מטרת העבודה הנוכחית לבחון את הצורך בהזנה באשלגן בתמרים מזן מג'הול בתנאים של השקיה במי קולחין שמכילים אשלגן ברמה ממוצעת של 20–30 מ"ג לליטר.

חומרים ושיטות

ב- 2010 החל הניסוי במטע התמרים של קיבוץ קלייה. הניסוי כולל 3 טיפולים ב- 6 חזרות (6 עצים). הטיפולים בניסוי הם:

1. ביקורת מסחרית – ללא הזנה באשלגן.
2. מולטיקוט – יישום דשן שחרור איטי לפי 37 יח' תחמוצת, שחרור במשך 8 חודשים.
3. ריסוס בבנוס – 4 ריסוסים בריכוז 4% ללא משטח. בבדיקות עלים שבוצעו בדצמבר 2010 התקבלה מגמה של עלייה ברמת האשלגן בטיפול של המולטיקוט (0.7% במטופל לעומת 0.5% בביקורת). היבולים בכל הטיפולים היו דומים. בעונה הנוכחית הניסוי נימשך ע"פ תוכנית זהה.

תוצאות

בטבלה מס' 1 מרוכזים הנתונים של היבול והאיכות לשנת 2011

טבלה 1 – השפעת הזנה באשלגן על היבול והאיכות של תמרים מזו מג'הול בצפון ים המלח

הטיפול	משקל לעץ (ק"ג)	שילפוח (%)	משקל פרי ממוצע (גר')
מולטיגר	107	52.1	22.7
משקי	106	52.1	23.1
ריסוס עלוותי	102	51.7	22.8

מטבלה 1 ניתן ללמוד שלא הייה הבדל מובהק בין הטיפולים בגובה היבול ברמת השילפוח ובגודל הפרי. בסה"כ הפרי בכל הטיפולים בניסוי הייה פרי גדול ורמת השילפוח הייתה דומה לרמה הממוצעת שקיימת בחלקות באזור זה. בטבלה מס' 2 מרוכזים הנתונים של בדיקות העלים שבוצעו בדצמבר 2011.

טבלה 2 – רמת יסודות הזנה וכלוריד בבדיקות עלים (דצמבר 2011)

הטיפול	חנקן (%)	זרחן (%)	אשלגן (%)	כלוריד (%)
מולטיגר	1.36	0.12	0.68	0.52
משקי	1.34	0.11	0.68	0.52
ריסוס עלוותי	1.24	0.12	0.70	0.54

מטבלה 2 ניתן ללמוד שלא הייה הבדל בין הטיפולים ברמת יסודות ההזנה והכלוריד. לגבי האשלגן ניתן לראות שהרמה בטיפול שקיבל ריסוסי עלווה גבוהה במקצת מהרמה בטיפולים האחרים.

דיון

הניסוי הנוכחי משלים את שנתו השנייה בשלב זה לא קיבלנו הבדלים בין הטיפולים לא בגובה היבול ולא במשתני איכות, כמו כן לא הייה הבדל ברמת היסודות בעלים. יתכן וההבדלים בין הטיפולים יבואו לידי ביטוי בהמשך הפעלת הניסוי. מוצע להמשיך באותה מתכונת של טיפולים לעונה נוספת.